EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 20.5.2020
COM(2020) 523 final

Henstilling med henblik på

RÅDETS HENSTILLING

om Rumæniens nationale reformprogram for 2020 og med Rådets udtalelse om Rumæniens konvergensprogram for 2020

Henstilling med henblik på

RÅDETS HENSTILLING

om Rumæniens nationale reformprogram for 2020 og med Rådets udtalelse om Rumæniens konvergensprogram for 2020

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

som henviser til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 121, stk. 2, og artikel 148, stk. 4,

som henviser til Rådets forordning (EF) nr. 1466/97 af 7. juli 1997 om styrkelse af overvågningen af budgetstillinger samt overvågning og samordning af økonomiske politikker[1], særlig artikel 9, stk. 2,

som henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1176/2011 af 16. november 2011 om forebyggelse og korrektion af makroøkonomiske ubalancer[2], særlig artikel 6, stk. 1,

som henviser til henstilling fra Europa-Kommissionen,

som henviser til beslutninger fra Europa-Parlamentet,

som henviser til konklusioner fra Det Europæiske Råd,

som henviser til udtalelse fra Beskæftigelsesudvalget,

som henviser til udtalelse fra Det Økonomiske og Finansielle Udvalg,

som henviser til udtalelse fra Udvalget for Social Beskyttelse,

som henviser til udtalelse fra Udvalget for Økonomisk Politik, og

som tager følgende i betragtning:

(1) Den 17. december 2019 vedtog Kommissionen den årlige strategi for bæredygtig vækst, som markerede starten på det europæiske semester 2020 for samordning af de økonomiske politikker. Den tog behørigt hensyn til den europæiske søjle for sociale rettigheder som proklameret af Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen den 17. november 2017. Den 17. december 2019 vedtog Kommissionen på grundlag af forordning (EU) nr. 1176/2011 ligeledes rapporten om varslingsmekanismen, hvori Rumænien blev udpeget som en af de medlemsstater, for hvilke der skulle gennemføres en dybdegående undersøgelse.

(2) Den 26. februar 2020 blev landerapporten for 2020 for Rumænien[3] offentliggjort. Den indeholdt en vurdering af Rumæniens fremskridt med hensyn til gennemførelsen af de landespecifikke henstillinger, som Rådet vedtog den 9. juli 2019[4], opfølgningen på de

[1] EFT L 209 af 2.8.1997, s. 1.
[2] EUT L 306 af 23.11.2011, s. 25.
[3] SWD(2020) 522 final.
[4] EUT C 301 af 5.9.2019, s. 117.

henstillinger, der blev vedtaget de foregående år, og opfyldelsen af Rumæniens nationale Europa 2020-mål. Den indeholdt desuden en dybdegående undersøgelse efter artikel 5 i forordning (EU) nr. 1176/2011, hvis resultater også blev offentliggjort den 26. februar 2020. Kommissionen konkluderede af sin analyse, at Rumænien står over for makroøkonomiske ubalancer. Sårbarhederne er navnlig knyttet til omkostningskonkurrenceevnen og et voksende underskud på betalingsbalancens løbende poster i forbindelse med en ekspansiv finanspolitik og et uforudsigeligt erhvervsklima.

(3) Den 11. marts 2020 erklærede Verdenssundhedsorganisationen officielt covid-19-udbruddet for en global pandemi. Den har skabt en alvorlig folkesundhedsmæssig krisesituation for borgere, samfund og økonomier. Den har sat de nationale sundhedssystemer under alvorligt pres, forstyrret de globale forsyningskæder, skabt volatilitet på de finansielle markeder, udløst efterspørgselschok og har haft negative konsekvenser for adskillige brancher. Den udgør en trussel mod folks job og indtægter og mod virksomhedernes forretning. Den har ført til et større økonomisk chok, som allerede har alvorlige konsekvenser i Den Europæiske Union. Den 13. marts 2020 vedtog Kommissionen en meddelelse[5], hvori den opfordrede til en koordineret økonomisk reaktion på krisen, der inddrager alle aktører såvel på nationalt plan som på EU-plan.

(4) Adskillige medlemsstater har enten erklæret undtagelsestilstand eller truffet kriseforanstaltninger. Sådanne kriseforanstaltninger bør være nøje afstemt med behovet, være nødvendige, begrænset i tid og i overensstemmelse med europæiske og internationale standarder. De bør være genstand for demokratisk kontrol og underlagt en uafhængig domstolsprøvelse.

(5) Den 20. marts 2020 vedtog Kommissionen en meddelelse om aktivering af stabilitets- og vækstpagtens generelle undtagelsesklausul[6]. Klausulen i artikel 5, stk. 1, artikel 6, stk. 3, artikel 9, stk. 1, og artikel 10, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1466/97 samt artikel 3, stk. 5, og artikel 5, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1467/97 letter samordningen af budgetpolitikken i perioder med et alvorligt økonomisk tilbageslag. I denne meddelelse forelagde Kommissionen Rådet sin vurdering af, at den aktuelle situation i lyset af det forventede alvorlige økonomiske tilbageslag som følge af covid-19-udbruddet giver anledning til at aktivere klausulen. Den 23. marts 2020 tilsluttede medlemsstaternes finansministre sig Kommissionens vurdering. Aktiveringen af den generelle undtagelsesklausul giver mulighed for en midlertidig afvigelse fra tilpasningsstien i retning af den mellemfristede budgetmålsætning, forudsat at dette ikke bringer den finanspolitiske holdbarhed på mellemlang sigt i fare. For så vidt angår den korrigerende del, kan Rådet på grundlag af en henstilling fra Kommissionen beslutte at vedtage en revideret finanspolitisk kurs. Den generelle undtagelsesklausul suspenderer ikke de procedurer, der er fastlagt inden for rammerne af stabilitets- og vækstpagten. Den tillader medlemsstaterne at fravige de budgetkrav, der normalt ville gælde, og sætter Kommissionen og Rådet i stand til at træffe de nødvendige foranstaltninger til koordinering af politikken inden for rammerne af pagten.

(6) Der er behov for en vedholdende indsats for at begrænse og kontrollere spredningen af pandemien, styrke de nationale sundhedssystemers modstandsdygtighed og afbøde de socioøkonomiske konsekvenser ved hjælp af støtteforanstaltninger til fordel for virksomheder og husholdninger samt for at sikre passende sundheds- og

[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

sikkerhedsforhold på arbejdspladserne med henblik på genoptagelsen af den økonomiske aktivitet. Unionen bør fuldt ud anvende de mange redskaber, den råder over, til at understøtte medlemsstaternes bestræbelser på området. Samtidig bør medlemsstaterne og Unionen arbejde sammen om at tilrettelægge de foranstaltninger, der er nødvendige for at vende tilbage til normalt fungerende samfund og økonomier og til bæredygtig vækst, idet den grønne og den digitale omstilling integreres, og der trækkes på alle erfaringerne fra krisen.

(7) Covid-19-krisen har fremhævet, hvordan fleksibiliteten i det indre marked giver mulighed for at tilpasse sig ekstraordinære forhold. For at sikre en hurtig og gnidningsløs overgang til genopretningsfasen og garantere den fri bevægelighed for varer, tjenesteydelser og arbejdstagere skal de særlige foranstaltninger, der forhindrer det indre marked i at fungere normalt, afskaffes, så snart de ikke længere er absolut nødvendige. Den aktuelle krise har vist, hvor nødvendigt det er at have kriseberedskabsplaner i sundhedssektoren, som navnlig omfatter forbedrede indkøbsstrategier, diversificerede forsyningskæder og strategiske lagre af vigtige forsyninger. De er helt centrale for udformningen af mere omfattende kriseberedskabsplaner.

(8) Unionslovgivere har allerede foretaget ændringer af de relevante lovbestemte rammer[7] for at sætte medlemsstaterne i stand til at anvende alle uudnyttede midler, der står til rådighed inden for rammerne af de europæiske struktur- og investeringsfonde til at imødegå covid-19-pandemiens ekstraordinære virkninger. Disse ændringer vil bidrage til større fleksibilitet og forenkle og strømline procedurerne. For at lette likviditetspresset kan medlemsstaterne desuden drage fordel af en medfinansieringssats på 100 % fra Unionens budget i regnskabsåret 2020-2021. Rumænien opfordres til fuldt ud at udnytte disse muligheder til at støtte de personer og brancher, der står over for de største udfordringer.

(9) De socioøkonomiske konsekvenser af pandemien vil sandsynligvis være ujævnt fordelt mellem regionerne i Rumænien på grund af betydelige forskelle i investeringer og arbejdsproduktivitet og forskellige specialiseringsmønstre. Det medfører en betydelig risiko for, at de regionale forskelle i Rumænien bliver større, hvilket vender den allerede observerede tendens i retning af let mindskede forskelle mellem hovedstaden og resten af regionerne og mellem byområder og landområder. Kombineret med risikoen for en midlertidig destabilisering af konvergensprocessen mellem medlemsstaterne kræver den aktuelle situation målrettede politiske tiltag.

---

[7] Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/460 af 30. marts 2020 om ændring af forordning (EU) nr. 1301/2013, forordning (EU) nr. 1303/2013 og forordning (EU) nr. 508/2014 for så vidt angår særlige foranstaltninger til mobilisering af investeringer i medlemsstaternes sundhedssystemer og andre dele af deres økonomier som reaktion på covid-19-udbruddet, (investeringsinitiativ som reaktion på coronavirusset) (EUT L 99 af 31.3.2020, s. 5) og Europa-Parlamentets og Rådets forordning 2020/558 af 23. april 2020 om ændring af forordning (EU) nr. 1301/2013 og forordning (EU) nr. 1303/2013 for så vidt angår særlige foranstaltninger med henblik på at give ekstraordinær fleksibilitet med hensyn til anvendelsen af de europæiske struktur- og investeringsfonde som reaktion på covid-19-udbruddet (EUT L 130 af 24.4.2020, s. 1).

(10) Den 8. maj 2020 forelagde Rumænien sit nationale reformprogram for 2020 og den 14. maj 2020 sit konvergensprogram for 2020. For at tage hensyn til de indbyrdes sammenhænge mellem de to programmer er de blevet vurderet sammen.

(11) Rumænien er på nuværende tidspunkt omfattet af den korrigerende del af stabilitets- og vækstpagten.

(12) Den 3. april 2020 fastslog Rådet, at der forelå et uforholdsmæssigt stort underskud i Rumænien på grund af manglende opfyldelse af underskudskriteriet i 2019. Det blev fastslået på grundlag af regeringens finanspolitiske mål, som afspejlede år-til-dato-data vedrørende budgetgennemførelsen. Det løbende offentlige underskud udgjorde 4,3 % af BNP i 2019, hvilket bekræftede overskridelsen. Overskridelsen var resultatet af en løbende akkumulering af budgetmæssig uligevægt som følge af en ekspansiv finanspolitik siden 2016 i en periode med stærk økonomisk vækst. Systematisk og gentagen fravigelse af de nationale finanspolitiske regler i perioden gjorde, at reglerne i vid udstrækning var ineffektive. Desuden undlod Rumænien flere gange at træffe virkningsfulde foranstaltninger som reaktion på Rådets henstillinger inden for rammerne af proceduren i forbindelse med betydelige afvigelser. Den 3. april 2020 fremsatte Rådets en henstilling med henblik på at bringe situationen med et uforholdsmæssigt stort offentligt underskud i Rumænien til ophør senest i 2022.

(13) Rumæniens offentlige finansers langsigtede holdbarhed var allerede i fare forud for covid-19-udbruddet som følge store budgetunderskud og den forventede betydelige stigning i aldersrelaterede udgifter, navnlig til pensioner. Alderspensionerne steg med 15 % i september 2019, og som følge af en pensionslovgivning vedtaget i sommeren 2019 forventes de at stige med 40 % i september 2020 og stige yderligere, når de genberegnes i september 2021. Pensionsudgifterne vil således stige betydeligt i perioden 2020-2022. Risiciene i forbindelse med den finanspolitiske holdbarhed forstærkes yderligere af covid-19-pandemiens indvirkning på den økonomiske aktivitet og den finanspolitiske indsats, som er nødvendig for at afbøde den. Tidligere finanspolitiske beslutninger har betydet, at Rumænien har små finanspolitiske stødpuder til at håndtere følgerne af covid-19-udbruddet.

(14) I konvergensprogrammet for 2020 forventes den samlede offentlige saldo at forværres fra et underskud på 4,3 % af BNP i 2019 til et underskud på 6,7 % af BNP i 2020, og den offentlige gældskvote forventes at stige fra 35,2 % i 2019 til 40,9 % i 2020. De makroøkonomiske og finanspolitiske udsigter er behæftet med stor usikkerhed på grund af covid-19-pandemien. Derudover er der landespecifikke risici, som danner grundlag for budgetprognoserne, navnlig synes nogle indtægter ikke at være anslået i overensstemmelse med de underliggende makroøkonomiske forventninger, og nedjusteringen af nogle løbende udgifter synes at være baseret på finanspolitiske konsolideringsforanstaltninger, der ikke er anført i programmet.

(15) Som reaktion på covid-19-pandemien og som led i en koordineret Unionstilgang har Rumænien truffet budgetmæssige foranstaltninger til at øge sundhedssystemets kapacitet, inddæmme pandemien og yde hjælp til de personer og brancher, der er særlig hårdt ramt. Ifølge konvergensprogrammet for 2020 beløber disse budgetmæssige foranstaltninger sig til 1,2 % af BNP. Foranstaltningerne omfatter en ydelse ved teknisk ledighed til ansatte og lignende ydelser til andre kategorier af arbejdstagere, udgifter til medicinsk udstyr og andet til bekæmpelse af covid-19 samt bonusser til ansatte i sundhedssektoren, der arbejder med patienter, der er smittet med covid-19. Herudover har regeringen bebudet foranstaltninger, der, selv om de ikke har nogen direkte budgetmæssig virkning, vil bidrage til at støtte virksomhedernes

likviditet. Disse foranstaltninger omfatter skatteudsættelser, fremskyndelse af momsgodtgørelser, lånegarantier for SMV'er, et midlertidigt betalingsmoratorium for afdrag på banklån for husholdninger og SMV'er samt udsættelse af husleje og forsyningsregninger for SMV'er. Overordnet set stemmer de foranstaltninger, som Rumænien har truffet, overens med retningslinjerne i Kommissionens meddelelse om en koordineret økonomisk reaktion på covid-19-udbruddet.

(16) Ifølge Kommissionens forårsprognose 2020, som tager udgangspunkt i en uændret politik, forventes Rumæniens offentlige saldo at udgøre -9,2 % af BNP i 2020 og -11,4 % af BNP i 2021. Den offentlige gældskvote forventes af Kommissionen at nå 46,2 % i 2020.

(17) Rumænien erklærede undtagelsestilstand den 16. marts 2020. Pr. 25. marts 2020 blev alle skoler og butikker, der ikke sælger basale varer, pålagt at lukke, og begrænsninger i grænsepassagen trådte i kraft. Bevægeligheden på offentlige områder var kun tilladt i begrænsede tilfælde, og der gjaldt strengere foranstaltninger for mennesker over 65 år. Rumænien indførte også et forbud mod internationale rejser til bestemte lande og satte flere byer under streng karantæne. Situationen har sat sine spor på produktionssektoren, da nedlukningsforanstaltningerne har haft en meget negativ indvirkning på den økonomiske aktivitet. I industrisektoren indstillede flere producenter produktionen i marts måned, hvilket havde væsentlige afsmittende virkninger i vigtige sektorer såsom bilindustrien. Lignende udviklinger har fundet sted i detailbranchen og hotel- og restaurationsbranchen. Den samlede virkning vil presse økonomien ud i en recession i 2020. Undtagelsestilstanden ophørte den 14. maj 2020, og Rumænien har bebudet, at der gradvist vil indføres genåbningsforanstaltninger. Siden den 15. maj 2020 er der indført foranstaltninger med henblik på at lette bevægeligheden i byerne, delvist genåbne detailsalget i forretninger og gøre det obligatorisk at bære beskyttelsesmaske på aflukkede offentlige områder og i aflukkede erhvervslokaler, i den offentlige transport og på arbejdspladser. Nogle producenter i bilindustrien genoptog gradvist deres aktiviteter i begyndelsen af maj 2020. Regeringen er ved at tilrettelægge yderligere foranstaltninger med henblik at på at genoprette økonomien.

(18) Pandemien har sat sundhedssystemet under et hidtil uset pres. Krisen har ramt et system, der er kendetegnet ved strukturelle svagheder såsom lav finansiering og en ulige adgang til sundhedspleje. Det er derfor en central udfordring at forbedre sundhedssystemets modstandsdygtighed og kapacitet til at reagere på chok. Som led i den umiddelbare reaktion indkøbte Rumænien uundværlige lægemidler og sørgede for, at minimumsydelsespakken for folk uden forsikring omfattede medicinske udgifter relateret til covid-19. Sundhedssystemets modstandsdygtighed svækkes af en betydelig mangel på sundhedspersonale, herunder privatpraktiserende læger, samt forældede medicinske faciliteter, mangel på lægemidler, utilstrækkelig uddannelse af sundhedspersonalet og begrænset kontinuitet og integration mellem de forskellige plejeniveauer. Der var en stigning i antallet af rapporterede uopfyldte medicinske behov allerede inden covid-19-krisen, og adgangen til sundhedspleje er sandsynligvis forværret. Pandemien har yderligere blotlagt de regionale forskelle og kløften med hensyn til sygesikring for lavindkomstgrupper og ældre mennesker. Befolkningens aldring og migration er udfordringer, som sætter sundhedssystemets modstandsdygtighed under yderligere pres på længere sigt. I lyset af covid-19 er det lige så vigtigt at behandle strukturelle spørgsmål såsom udviklingen af forebyggende sundhedspleje, ambulant behandling og pleje i nærmiljøet ved hjælp af målrettede offentlige politiske foranstaltninger. Der er behov for langsigtede investeringer for at

styrke det rumænske sundhedssystem ved at sørge for tilstrækkeligt sundhedspersonale og udstyr, fremme teknologisk og anvendt forskning samt udvide sygesikringen og adgangen til sundhedspleje til at omfatte alle borgere, også i ikkebymæssige områder, herunder ved hjælp af e-sundhedstjenester.

(19) Den kraftige økonomiske vækst i de seneste år skabte en forbedring af de sociale forhold. Den disponible bruttohusstandsindkomst steg med 5,7 % i 2019. Risikoen for fattigdom og social udstødelse lå på 31,2 % i 2019 og var en af de højeste i EU, men var stødt på vej nedad. Pandemiens indvirkning på økonomien kan imidlertid føre til en forværring af de sociale forhold. Fattigdommen og den sociale udstødelse, herunder børnefattigdom, indkomstuligheder og fattigdom blandt personer i arbejde, forventes at stige, og sårbare grupper såsom atypiske arbejdstagere, personer i uofficielle arbejdsforhold, selvstændige, romaer, personer med handicap, ældre mennesker og hjemløse forventes at være blandt de mest udsatte. Dækningen og tilstrækkeligheden af de sociale beskyttelsesforanstaltninger og effektiviteten af skatte- og ydelsessystemet med hensyn til indkomstfordeling er fortsat begrænsede. Børn i landområder og uofficielle bosættelser har begrænset adgang til førskoleundervisning og børnepasning af god kvalitet, tilstrækkelig ernæring, sundhedspleje og boliger. De sociale overførsler har en meget begrænset virkning med hensyn til at nedbringe fattigdommen, og det sociale referenceindeks, der danner grundlag for de fleste sociale ydelser, er ikke blevet ajourført siden 2008. Tilstrækkeligheden af minimumsindkomststøtten er fortsat en af de laveste i EU. I 2016 blev en reform af minimumsinklusionsindkomsten vedtaget, men den er udskudt til 2021. De sociale og væsentlige tjenester er fortsat i overvejende grad utilstrækkelige, blandt andet på områder som vand og sanitet, energi og boliger. Fordelingen i landet er desuden ulige og kendetegnet ved betydelige regionale forskelle og forskelle mellem land og by. Dette kan begrænse kapaciteten til at modvirke virkningerne af pandemien. Potentialet i socialøkonomien med hensyn til at forbedre de sociale forhold er fortsat uudnyttet.

(20) Udviklingen på arbejdsmarkedet i 2019 var positiv, men med vedvarende forskelle mellem regioner, landområder og byområder og socioøkonomiske grupper. Der blev målt høje niveauer af ledighed, særlig blandt kvinder, unge mennesker, lavtuddannede, personer med handicap og ældre mennesker. I forbindelse med covid-19-udbruddet er det sandsynligt, at en forværring af de eksisterende udfordringer og en hurtig stigning i ledigheden og inaktiviteten vil finde sted. Ifølge Kommissionens prognose forventes ledigheden at stige til 6,5 % i 2020 og falde til 5,4 % i 2021. Uofficielt arbejde er stadig en udfordring, og dets negative indvirkning forstærkes måske i den nuværende situation, hvilket understreger behovet for støtte til at overgå til regulært arbejde. Det er derfor afgørende med rettidige skræddersyede tjenester, der tager hånd om de af krisen påvirkede sårbare gruppers og arbejdstageres behov. For at styrke arbejdsmarkedets modstandsdygtighed på kort og lang sigt er det foruden den nyligt iværksatte tekniske ledighedsordning vigtigt i samarbejde med arbejdsmarkedets parter at udvide adgangen til arbejdsfordelingsordninger og fremme indkomststøtteforanstaltninger, fleksible arbejdsordninger og mulighederne for telearbejde for de berørte arbejdstagere.

(21) Vedvarende uoverensstemmelser mellem udbudte og efterspurgte færdigheder og mangel på kvalificeret arbejdskraft, hvilket understøttes af den demografiske udvikling og uddannelsessystemets begrænsede relevans for arbejdsmarkedet, hæmmede vækstpotentialet i den rumænske økonomi allerede inden pandemien. Andelen af voksne, der deltager i læringsaktiviteter, var 1,3 % i 2019 og dermed en af de laveste i EU. Lav deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning forværrer chanceuligheden

mellem eleverne. Lighed, inklusion og kvalitet i uddannelsessystemet er fortsat vigtige udfordringer, og der er behov for strategiske reformer på området. Rumænien har en høj andel af personer, der forlader uddannelsessystemet tidligt (15,3 % i 2019), og unge mennesker, der hverken er under uddannelse eller i arbejde (14,7 %, en svag stigning siden 2018). Der er stadig ingen integreret landsdækkende mekanisme målrettet skolefrafald. Uddannelsesresultaterne, særlig i landområderne og de fattige områder, er ikke i bedring. Deltagelsen på de videregående uddannelser er lav og svarer fortsat ikke i tilstrækkelig grad til behovene på arbejdsmarkedet. Navnlig antallet af personer med videregående uddannelser inden for naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik er fortsat lavt. Rumænien scorer lavt på mange områder i indekset for den digitale økonomi og det digitale samfund, bl.a. på digitale offentlige tjenester, digitale færdigheder i befolkningen generelt og digitaliseringen i erhvervslivet. De basale digitale færdigheder og grundlæggende softwarefærdigheder er blandt de laveste i EU. På grund af utilstrækkelig digital infrastruktur, utilstrækkeligt undervisningsmateriale og for ringe digitale færdigheder giver overgangen til fjernlæring som følge af covid-19-udbruddet udfordringer for uddannelsesinstitutionerne, underviserne og de studerende, navnlig studerende med handicap og romaer.

(22) Som følge af pandemien og de efterfølgende nedlukningsforanstaltninger er forsyningskæderne blevet forstyrret i hele landet, og virksomhederne har set sig nødsaget til at mindske deres aktiviteter eller sågar helt at indstille produktionen, og folk har ikke kunnet arbejde. Virksomheder i alle størrelser — navnlig SMV'er — er stærkt påvirket af afbrydelser i handelen og af diverse nedlukninger og står over for likviditetsproblemer og risikoen for konkurs. Regeringen har truffet en række foranstaltninger, der kombinerer skræddersyet hjælp til virksomheder og indkomstbeskyttelse for alle berørte arbejdstagere. For at genoprette økonomien efter krisen er der behov for yderligere ressourcer til fortsat at støtte virksomhederne og husholdningerne. Der skal lægges særlig vægt på servicesektoren, som er den hårdest ramte sektor, og i nogle delsektorer forventes væksten at falde i længere tid end i produktionssektoren. Regeringens foranstaltninger som reaktion herpå omfatter oprettelsen af en offentlig garantiordning ("IMM Invest") med en bevilling på 15 mia. RON til statsgarantier til SMV'er, der optager rentefri lån til investeringer og driftskapital. Disse garantier vil også være til fordel for bankerne, som skal være velkapitaliserede og likvide for at sikre den nødvendige kreditstrøm til husholdningerne og virksomhederne. På grund af bankernes hidtil begrænsede rolle med hensyn til at yde lån til virksomheder — navnlig til innovative SMV'er — er lånegarantier alene måske ikke tiltrækkeligt.

(23) For at fremme den økonomiske genopretning vil det være vigtigt at fremrykke modne offentlige investeringsprojekter og tilskynde til private investeringer, bl.a. gennem relevante reformer. Krisen har vist endnu tydeligere, at Rumænien har kritisk brug for at sætte gang i det offentlige infrastrukturarbejde inden for områder som bæredygtig transport, ren energi og infrastruktur til miljøtjenester og digitale tjenester. Bytransporten lider under dårlig organisering af sektoren og ringe administrativ kapacitet hos de lokale udbydere. Affaldshåndteringssystemet er stadig kendetegnet ved meget lav genanvendelse af kommunalt affald og en meget høj deponeringsgrad. Hvis den nationale energi- og klimaplan skal gennemføres, vil det kræve investeringer i ren produktion og anvendelse af energi og en omstilling af de kulintensive regioner og de regioner, der er afhængige af en enkelt industri. Der skal gøres yderligere bestræbelser på at udvide og modernisere infrastrukturen til drikkevand og spildevand. På grund af alvorlige strukturelle mangler er det også absolut nødvendigt med

investeringer i luftovervågningsnetværket. Der er også behov for at modernisere og sikre interoperabiliteten af alle de digitale offentlige tjenester, der skaber informationsudveksling, herunder inden for sundhed, uddannelse og på sociale områder. De store regionale forskelle og den lave produktivitet i nogle sektorer er ødelæggende for den bæredygtige vækst på lang sigt. Lige så vigtigt er det med investeringer, der fremmer økonomiens konkurrenceevne ved at støtte forsknings- og udviklingsaktiviteter, innovative SMV'er og integrationen i Unionens strategiske værdikæder. Erhvervslivets investeringer i forskning og udvikling er fortsat svage og begrænsede til et lille antal delsektorer, som er stærkt afhængige af udenlandske direkte investeringer. Færre offentlige midler til forskning og udvikling har resulteret i ringe videnskabelig og teknologisk kvalitet og svage forbindelser mellem erhvervslivet og den akademiske verden. Programmeringen af Fonden for Retfærdig Omstilling for 2021-2027 kan hjælpe Rumænien med at imødegå nogle af de udfordringer, der følger af omstillingen til en klimaneutral økonomi, navnlig inden for de områder, der er omhandlet i bilag D til landerapporten[8]. Det vil sætte Rumænien i stand til at gøre bedst muligt brug af fonden.

(24) Reformen af den offentlige forvaltning er gået i stå. Der er ikke nogen effektive rammer til strategisk og budgetmæssig planlægning, og det har en afledt effekt på den strategiske vision for landets langsigtede udvikling, prioriteringen af foranstaltninger og politisk koordinering på centralt og lokalt plan. De sektorale strategiske rammer er fragmenterede og overlapper nogle gange hinanden, og foranstaltninger, der skal træffes inden for sektorerne, prioriteres ikke. Regeringens generalsekretariats strategiske ledende funktion er stadig ikke konsolideret. En høj fragmentering af kompetencer og ressourcer har fortsat indvirkning på leveringen af offentlige tjenester, særlig på lokalt plan og i de fattige lokalsamfund. Overdrevent bureaukrati og en utilstrækkelig kapacitet til at levere kvalitetstjenester, herunder digitale tjenester, har en negativ indflydelse på borgerne og virksomhederne, særlig under den aktuelle krise. Tunge administrative procedurer for etablering af virksomheder og lovkrav, som pålægges tjenesteudbydere, bl.a. regulerede erhverv, står i vejen for markedsudviklingen. Et styrket samarbejde mellem de rumænske markedsovervågningsmyndigheder og toldmyndighederne kan hjælpe med at reducere mængden af produkter, der ikke opfylder EU-kravene, men som importeres fra lande uden for Unionen. Hyppig omorganisering og overdreven brug af midlertidige ledelser hæmmer forvaltningens uafhængighed. Indførelsen af selskabsstyring i statsejede virksomheder er fortsat en udfordring.

(25) Forudsigeligheden af beslutningstagningen er fortsat et stort problem. Inden krisen blev kun omkring en tredjedel af regeringens årsplan gennemført. Antallet af nøddekreter, der blev vedtaget, var meget stort, hvilket skabte usikkerhed og sandsynligvis hæmmede investeringerne. For eksempel havde GEO 114/2018 stor socioøkonomisk indvirkning på flere sektorer, bl.a. finanssektoren. De bestemmelser, der havde en negativ indvirkning på banksektoren, blev omgjort, men nogle af de foranstaltninger, der på længere sigt potentielt kunne have betydning for levedygtigheden af pensionsfondene under anden søjle, gælder stadig. Forudsigeligheden og stabiliteten af lovgivningen om offentlige udbud er fortsat vigtige udfordringer. Der er fortsat problemer med effektiviteten i forbindelse med offentlige udbud og det forhold, at visse foranstaltninger er uigenkaldelige, navnlig strømliningen af den forudgående kontrol. Der er ikke megen fremskridt i forbedringen af styringen, kvaliteten og den effektive anvendelse af

[8] SWD(2020) 522 final.

konsekvensvurderinger af lovgivningen. Der er ingen institutionel ramme for kvalitetskontrol på regeringsniveau, og mulighederne for at nedsætte et udvalg til konsekvensvurdering af lovgivningen er stadig under vurdering. Den sociale dialog fungerer kun i begrænset omfang, navnlig på sektorniveau, men en meningsfuld og kontinuerlig inddragelse af de sociale partnere er vigtig i enhver exit- og genopretningsstrategi i lyset af den nuværende krise. Der gøres ikke i passende omfang brug af de fastlagte institutionelle rammer for høring i beslutningstagningsprocessen, og de sociale partnere inddrages ikke tilstrækkeligt i udarbejdelsen og gennemførelsen af reformer. Drøftelserne om en revision af de økonomiske sektorer og en ændring af lovgivningen om social dialog er gået i stå. Opfølgningen på de henstillinger, som Den Internationale Arbejdsorganisation fremsatte i april 2018, er stadig usikker. Det forhold, at der mangler en permanent og uvildig mekanisme til fastsættelse af mindstelønnen, kan tynge erhvervsklimaet.

(26) Hvor nærværende henstillinger har fokus på at håndtere pandemiens socioøkonomiske konsekvenser og lette den økonomiske genopretning efter krisen, omhandlede de landespecifikke henstillinger fra 2019, som Rådet vedtog den 9. juli 2019, også vigtige reformer til at imødegå de strukturelle udfordringer på mellemlang og lang sigt. Disse henstillinger er stadig relevante, og de vil fortsat være genstand for overvågning i forbindelse med næste års europæiske semester. Det gælder også henstillingerne vedrørende investeringstiltag inden for den økonomiske politik. Sidstnævnte henstillinger bør tages med i betragtning i den strategiske programmering af samhørighedsmidlerne efter 2020, herunder ved afbødningsforanstaltninger og exitstrategier i forbindelse med krisen.

(27) Efter flere forhindringer i de seneste år er presset på banksektoren aftaget, da flere foranstaltninger, som tidligere gav anledning til bekymring, bl.a. en bankskat, blev omgjort i begyndelsen af 2020. Banksektoren gik ind i den nuværende covid-19-krise velkapitaliseret og likvid, og andelen af misligholdte lån faldt til under 5 %. De foranstaltninger, som regeringen har truffet for at støtte husholdningerne og virksomhederne, navnlig SMV'erne, er også vigtige, hvis banksektorens modstandsdygtighed og bankernes kapacitet til at absorbere chok skal opretholdes. De kommercielle banker har også taget skridt til at støtte kunderne, f.eks. ved at udskyde betalingen af renter og afdrag, forlænge kredittilbagebetalingen, sørge for kontanter i pengeautomaterne og reducere gebyrerne for onlinetjenester. Den 20. marts 2020 sænkede Rumæniens nationalbank den pengepolitiske rente og bekendtgjorde, at den ville begynde at købe statsobligationer udstedt i RON på det sekundære marked for at sikre en gnidningsløs finansiering af realøkonomien og den offentlige sektor. På trods af de foranstaltninger, der er truffet, blandt andet i form af en vis fleksibilitet fra banktilsynets side, vil soliditeten af bankernes egenkapital sandsynligvis forringes i de kommende måneder. I den forbindelse vil opretholdelsen af en forsigtig lånepolitik og prioriteringen af støtte til levedygtige låntagere bidrage til at beskytte bankernes egenkapital. Ydermere er stabile og forudsigelige reguleringsmæssige rammer for bankerne en vigtig forudsætning for at bevare deres aktive rolle i kreditgivningen i økonomien og i den økonomiske genopretning.

(28) Betydelige retlige ændringer og politisk pres på domstolene i 2017, 2018 og det meste af 2019 har påvirket effektiviteten, kvaliteten og uafhængigheden af retssystemet samt dets kapacitet til at efterforske og sanktionere korruption på højt niveau. Regeringen støtter for nuværende tiltag, der skal forhindre og sanktionere korruption, og har udvist villighed til at omgøre nogle af de mest kontroversielle foranstaltninger, men Rumænien har endnu ikke foretaget de nødvendige retlige ændringer. Disse

problemstillinger er omfattet af overvågningen under mekanismen for samarbejde og kontrol. Som led i mekanismen følger Kommissionen fortsat reformen af retsvæsenet og bekæmpelsen af korruption i Rumænien. Disse områder er derfor ikke omhandlet i de landespecifikke henstillinger til Rumænien, men er relevante for udviklingen af et positivt samfundsøkonomisk klima i landet.

(29) Det europæiske semester danner rammen for løbende samordning af den økonomiske politik og beskæftigelsespolitikken i Unionen, hvilket kan bidrage til en bæredygtig økonomi. Medlemsstaterne har i deres nationale reformprogrammer for 2020 gjort status over fremskridtene med hensyn til opfyldelsen af De Forenede Nationers mål for bæredygtig udvikling ("verdensmålene"). Ved at sikre en fuldstændig efterlevelse af nedenstående henstillinger vil Rumænien bidrage til opfyldelsen af verdensmålene og til de fælles bestræbelser på at sikre konkurrencedygtig bæredygtighed i Unionen.

(30) Som led i det europæiske semester 2020 har Kommissionen gennemført en omfattende analyse af Rumæniens økonomiske politik, som blev offentliggjort i landerapporten for 2020. Den har også vurderet konvergensprogrammet for 2020 og det nationale reformprogram for 2020 samt de foranstaltninger, der er truffet som opfølgning på de henstillinger, der er blevet rettet til Rumænien i de foregående år. Kommissionen har ikke blot taget hensyn til deres relevans for en holdbar finanspolitik og socioøkonomisk politik i Rumænien, men også til deres overensstemmelse med Unionens regler og retningslinjer, da der er behov for at styrke den samlede økonomiske styring i Unionen ved på EU-plan at give input til de kommende nationale beslutninger.

(31) Rådet har på baggrund af denne vurdering gennemgået Rumæniens konvergensprogram for 2020, og dets holdning[9] afspejles især i henstilling 1 nedenfor.

(32) På baggrund af Kommissionens dybdegående undersøgelse og denne vurdering har Rådet gennemgået det nationale reformprogram for 2020 og konvergensprogrammet for 2020. Nærværende henstillinger tager hensyn til nødvendigheden af at håndtere pandemien og lette den økonomiske genopretning som et første nødvendigt skridt for at tillade en tilpasning af ubalancer. De henstillinger, der direkte vedrører de makroøkonomiske ubalancer, som Kommissionen har konstateret i henhold til artikel 6 i forordning (EU) nr. 1176/2011, afspejles i henstilling 4,

HENSTILLER, at Rumænien i 2020 og 2021 træffer foranstaltninger med henblik på at:

1. føre en finanspolitik, der er i overensstemmelse med Rådets henstilling af 3. april 2020[10], og samtidig træffe alle nødvendige foranstaltninger til effektivt at imødegå pandemien, understøtte økonomien og støtte den efterfølgende genopretning, undgå at gennemføre permanente foranstaltninger, der vil bringe de offentlige finansers holdbarhed i fare, styrke sundhedssystemets holdbarhed, herunder på områderne sundhedspersonale og lægemidler, og forbedre adgangen til sundhedstjenester

2. yde passende indkomsterstatning og udvide de sociale beskyttelsesforanstaltninger og adgangen til væsentlige tjenester for alle, afbøde krisens følgevirkninger for beskæftigelsen ved at udarbejde fleksible arbejdsordninger og aktiveringsforanstaltninger, styrke færdigheder og digital læring og sikre lige adgang til uddannelse

[9] I henhold til artikel 9, stk. 2, i Rådets forordning (EF) nr. 1466/97.

[10] EUT C 116 af 8.4.2020, s. 1.

3. sørge for likviditetsstøtte til økonomien, som kommer virksomheder og husholdninger til gode, navnlig små og mellemstore virksomheder og selvstændige, fremrykke modne offentlige investeringsprojekter og tilskynde til private investeringer for at fremme den økonomiske genopretning, mønte investeringerne på den grønne og den digitale omstilling, særlig på bæredygtig transport, digital infrastruktur, ren og effektiv produktion og anvendelse af energi samt miljøinfrastruktur, bl.a. i kulregionerne

4. forbedre kvaliteten af og effektiviteten i den offentlige forvaltning og forudsigeligheden af beslutningstagningen, bl.a. gennem en passende inddragelse af de sociale partnere.

Udfærdiget i Bruxelles, den .

På Rådets vegne
Formand